

18.06.2013

2020/2013/1950

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 22.4.2013 asiassa OM 11/03/2012

Poliisihallituksen lausunto oikeudenhoidon uudistamisohjelmasta 2013 - 2025

Lausuntopyyntö Oikeusministeriön 1.6.2012 asettama neuvottelukunta on pohtinut keinoja varmistaa oikeusturvan toteutuminen kiristyvässä taloustilanteessa. Neuvottelukunta päätyi ehdottamaan lausuntopyynnön liitteenä ollutta Oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa vuosille 2013 - 2025. Oikeusministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa uudistusohjelmasta.

Hankitut lausunnot Poliisihallituksen laillisuusvalvonnan vastuualue on pyytänyt Poliisihallituksen rikostorjunta- sekä valvonta- ja hälytystoimintayksiköiltä lausuntoa uudistusohjelmasta. Poliisijohtaja Robin Lardot on antanut rikostorjuntayksikön ja poliisijohtajan sijainen, poliisiylitarkastaja Esko Kesti valvonta- ja hälytystoimintayksikön lausunnon.

Poliisihallituksen lausunto

Rikostorjuntayksikön huomiot ohjelmasta:

Oikeudenhoidon kokonaisuus on muutoksessa julkisen hallinnon rahoitusvajeen vuoksi. Sen vuoksi toimenpiteet eri hallinnonaloilla ovat välttämättömiä. Oikeusministeriön ehdotukset ovat perusteltuja, tosin eräiltä osin pisimmälle vietyinä kysymyksiä herättäviä. Tällaisena mainittakoon mahdollinen syyttäjän tutkinnanjohtajuus, joka kuitenkin ei ole oikeusministeriön työryhmän varsinainen ehdotus. Ehdotettu syyttäjäyhteistyön tiivistäminen esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien välillä on välttämätöntä ja kannatettavaa. Siihen ohjaavat myös 1.1.2014 voimaan tulevat tämän sektorin lainsäädäntömuutokset.

Rikosprosessin keventäminen näytöllisesti selvissä asioissa sekä lievissä massarikoksissa on yleisenä suuntauksena järkevä. Myös päätösvalan siirtoa ketjun aikaisempiin vaiheisiin kannattaa tehdä kokonaishyödyn saavuttamiseksi. Resurssipainotusten muutokset eri viranomaisten välillä lienevät hoidettavissa säästyneistä resursseista.

Uudistamisohjelman ehdotusta nro 25 hallinnollisten sanktioiden käyttöalan laajentamisesta lievien rikosten käsittelyssä on perusteltua laajentaa. Vaikka se ilmeisesti lisäisi poliisin hallinnollista työtä jonkun verran, kokonaishyödyt olisivat kuitenkin merkittävät. Oma pohdinnan arvoinen

kysymyksensä on se, mikä vaikutus lievien rikosten kriminalisointien poistamisella olisi yleiseen lainkuuliaisuuteen.

Kannatettava idea on myös ryhmäkannelain soveltamisalan laajentaminen rikosasioiden käsittelyyn (ehdotus nro 28). Yhteinen selvittäjä / julkinen asiamies rikosten asianomistajien puhemiehenä voisi alkuvaiheen jälkeen vähentää poliisin työtä ja tuoda asianomistajille merkittävää tukea. Kun yksittäisinä tekoina pienet massajutut jäävät usein asianomistajilta ajamatta, tilanne voisi parantua ja uudistuksella olisi tätä kautta myös merkittävä ennalta estävä vaikutus.

Uuden teknologian suomat mahdollisuudet on otettava käyttöön täysimääräisesti. Sen vuoksi ehdotukset nro 31 ja 34 ovat tervetulleita.

Valvonta- ja hälytystoimintayksikön huomiot ohjelmasta:

Neuvottelukunta on ohjelmassaan todennut lähtökohtana uudistamiselle olevan, että perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämä oikeusturva on tuotettava nykyistä vähemmillä kokonaiskustannuksilla eli oikeudenhoidon tehokkuutta on parannettava. Oikeudenhoidon tehokkuutta on tarkasteltava kokonaisuutena siten, että huomioitavaksi tulevat paitsi oikeushallinnolle myös yhteiskunnalle yleensä oikeudenhoidosta aiheutuvat kustannukset. Tästä näkökulmasta uudistamisessa on tärkeää varmistaa, etteivät säästöt yhtäällä aiheuta vastaavaa kulujen kasvua toisaalla. Valmisteluun ja toteuttamiseen liittyvä poikkihallinnollinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää.

Osana tehtäväkenttäänsä myös poliisi osallistuu oikeushallinnon ulkopuolisena viranomaisena monin tavoin oikeudenhoidon toteuttamiseen. Valvonta- ja hälytystoiminnan osalta näistä tavoista uudistamisohjelman kannalta keskeisimpiä ovat vankien ja muiden vapautensa menettäneiden kuljetukset sekä rikosasioiden käsitteleminen summaarisessa menettelyssä eli rangaistusvaatimus- ja rikesakkoasiat. Poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan alaan kuuluu myös erinäisiä muita oikeudenhoitoon liittyviä tehtäviä, kuten ulkomaalaislain mukaisten maasta poistamista koskevien päätösten täytäntöönpano sekä tiedoksiannot etsintäkuulutusten perusteella.

Vankien ja muiden vapautensa menettäneiden (esimerkiksi ulkomaalaislain nojalla vapautensa menettäneet) kuljetuksiin käytetään nykyisellään merkittävä osa poliisin voimavaroista. VR:n vankikuljetusten vähentäminen ja mahdollinen lopettaminen tulevaisuudessa vaikuttavat osaltaan poliisin kuljetustehtävien määrään. Nämä voimavarat ovat pois poliisin ydintehtävistä, kuten rikosten ennaltaehkäisemisestä. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että paitsi syyttäjälaitoksen myös tuomioistuinvverkoston alueellinen kattavuus turvataan jatkossakin. Poliisitoiminnan tason ylläpitäminen ei mahdollista kuljetustehtäviin käytettävien voimavarojen lisäämistä.

Samaa taustaa vasten on erityisen kannatettavaa lisätä videokuulemisten käyttöä tuomioistuimissa sekä yleensäkin kehittää menettelytapoja, jotka eivät edellytä prosessiin osallistuvien fyysistä läsnäoloa tuomioistuimissa,

sikäli kuin tämä on mahdollista oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset täyttäen.

Lopuksi

Poliisihallituksen mukaan uudistusohjelmassa rikosvastuun toteuttamista ollaan siirtämässä syyttäviviranomaiselta ja tuomioistuinlaitokselta valvontaa suorittavalle viranomaiselle. Tällaisten muutosten valmistelu on tärkeätä suorittaa tiiviissä yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, jotka saavat uudistuksessa uusia tehtäviä.

Poliisihallitus varaa tilaisuuden lausua kunkin kehittämiskohdan osalta erikseen hankekohtaisessa lausuntopyyntömenettelyssä sekä pyytää mahdollisuutta osallistua hankekohtaiseen valmisteluun myös työryhmän jäsenenä milloin kyse on selvästi poliisin toimintaan vaikuttavista kehittämishankkeista.

Suunnittelu- ja talousjohtaja

Tiina Eränkö

Ylitarkastaja

Pekka-Matias Väisänen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 18.06.2013 klo 15.22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.